

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Pb 8111 Dep

0032 Oslo

Deres ref:

Vår ref:
2010/857 - 8464/2010

Saksbeh:

Sigrid Louise Bjørnstad,

Dato:

05.03.2010

Høring av forskrifter knyttet til Regionalt miljøprogram for landbruket i Oslo og Akershus - høringsuttalelse

Vi viser til Fylkesmannens brev av 10.02.10, vedlagt forslag til tre forskrifter, nemlig forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket i Oslo og Akershus, forskrift om miljøkrav i Leiravassdraget og forskrift om miljøkrav i PURA (Vannområdet Bunnefjorden med Årungen og Gjersjøvassdraget). Vannområde Leira - Nitelva vil med dette avgi høringsuttalelse til forskrift om miljøkrav i Leiravassdraget. Vi viser i den forbindelse også til vår høringsuttalelse, datert 29.04.09, til forslag til forskrift om krav til jordarbeiding og miljøtiltak i nedbørfelt til sårbare vassdrag i Oslo, Akershus og Østfold, og til høringsuttalelse av 26.08.08 fra Vannbruksplan Nitelva til utkast til Regionalt miljøprogram 2009 - 2012.

Som påpekt i våre tidligere uttalelser viser tiltaksanalysene for Leiravassdraget og for Nitelva at det er store tilførsler av partikler og næringsstoffer til vassdragene fra jordbruksarealene. Også i andre dokumenter, bl.a. forvaltningsplanen for Vannregion Glomma og tilhørende tiltaksprogram og i tidligere høringsuttalelser knyttet til forvaltningen av Vannregion Glomma, er det understreket at tiltak rettet mot jordbruksforurensing regnes for å være blant de mest kostnadseffektive når det gjelder å redusere tilførsler av fosfor til vassdragene. I Leira- og Nitelvavassdragene er det redusert jordarbeiding om høsten som vil bidra med de største avlastningene av fosfor og som også har størst kostnadseffektivitet. Den store andelen av arealer i erosjonsklasse 3 og 4, samt stor andel bakkeplanert areal i Leiravassdraget, gjør dette tiltaket ekstra påkrevet, for at man skal oppnå *god økologisk tilstand*.

Siden det er et fokus på eutrofiering som utfordring i forhold til å oppnå *god økologisk tilstand* i våre vassdrag, kan ikke Vannområde Leira - Nitelva se hvilke faglige grunner man har for ikke å påby at det ikke skal jordarbeides om høsten som grunnlag for å få utbetalt produksjonstilskudd nå. Særlig gjelder dette i Leiravassdraget, som er med i 1. planperiode og hvor man arbeider for å oppnå *god økologisk tilstand* innen 2015. Men det gjelder også Nitelva, hvor utfordringene er såpass store at det gjelder å få faset inn kostnadseffektive tiltak så tidlig som mulig.

Oppslutningen om endret jordarbeiding om høsten varierer fra kommune til kommune, innenfor de to vassdragene våre, fra ca. 80 % til ca. 40 %. Man skal selvfølgelig ikke se bort fra at en frivillig ordning med tilskudd kan føre til økt oppslutning om tiltaket, særlig hvis tilskuddsatsene øker. Siden man har fastsatt forskrifter for bl.a. endret jordarbeiding i Halden- og Morsavassdraget, synes det som om erfaringen er at dette ikke var tilstrekkelig her. Det er derfor ikke urimelig å anta at det heller ikke vil være tilstrekkelig i våre vassdrag, med mindre tilskuddsatsene økes betraktelig.

Forslaget til forskrift for Leiravassdraget som nå er sendt på høring, innebærer forbud mot jordarbeiding om høsten i dråg og i flomutsatte områder, og med krav om minimum 6 meters buffersone mot vassdrag for de arealene som jordarbeides om høsten. Dette vil selvfølgelig forbedre forurensningssituasjonen. Vi er imidlertid ikke kjent med at det er gjort vurderinger om hvor stor denne reduksjonen forventes å bli når det gjelder fosfortilførselen til Leira. Men tiltaksanalysen viser med all tydelighet at det kun er ved full stopp i jordarbeiding om høsten at man vil kunne oppnå nødvendige reduksjoner av fosfortilførselen til vassdragene. I tillegg er dette og balansert fosforgjødsling, de mest kostnadseffektive tiltakene. Hvis man ikke får god oppslutning om disse tiltakene, vil det være behov for andre, til dels meget mer kostbare tiltak, for å nå vannkvalitetsmålene.

Gjeldende regional miljøprogram er forventet å gjelde til og med år 2012. Det er ikke opplyst i oversendelsen om man tenker å revidere forskriften eller å fastsette ny forskrift senere i perioden. Vannområde Leira - Nitelva mener at det er et stort behov for å få etablert effektive virkemidler som reduserer jordbruksforurensningene i våre vassdrag, og at man ikke kan vente til 2012 med å innfase dette for våre vassdrag. Da vil sannsynligheten for at vi når *god økologisk tilstand* i tide være meget liten. Dette gjelder selvfølgelig særlig Leira, hvor tidsfristen som kjent er relativt kort. Det vil også være vanskelig å få oppslutning om mindre kostnadseffektive tiltak i andre sektorer, hvis ikke landbruket viser at de tar sitt ansvar. Intensjonene i vannforvaltningsforskriften er som kjent at alle sektorer må være med i denne dugnaden for forbedret vannkvalitet.

Det går ikke frem av høringsbrevet hvordan man tenker seg at det skal føres kontroll med forskriften, men det forekommer oss at foreliggende forskriftsforslag vil være et vanskeligere regime å kontrollere enn et klart forbud mot jordarbeiding om høsten. Generelt har landbrukskontorene for små ressurser til å gjennomføre pålagte kontrolloppgaver. Det må derfor legges opp til at den nye forskriften gir et lettere kontrollregime.

Når det gjelder Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket i Oslo og Akershus, har vi merket oss at det ikke lenger vil være et krav om godkjent miljøplan trinn 1. Vi kan ikke se at det er gitt noen begrunnelse for dette, men har forstått at dette visstnok har juridiske årsaker. Vannområde Leira - Nitelva finner det meget uheldig at dette kravet ikke inngår i forskriften, tatt i betraktning de miljømessige utfordringene vi står overfor. Vi har også merket oss at Fylkesmannen i Østfold har dette som krav i sin forskrift om regionale miljøtilskudd. Vannområde Leira - Nitelva vil derfor anmode om at krav om miljøplan trinn 1 og krav om skjøtselsplan for utvalgte tiltak, tas inn i forskriften. Samtidig må det etableres et fast regime for hvordan dette skal håndheves.

Ut fra det som er anført ovenfor, vil Vannområde Leira - Nitelva avgi følgende høringsuttalelse:

1. Basert på tiltaksanalysene for Leiravassdraget og i tråd med forvaltningsplanen/ tiltaksprogrammet for Vannregion Glomma bør "Forskrift om miljøkrav i Leiravassdraget" som et minimum omfatte krav om at arealer med stor eller svært stor erosjonsrisiko (Erosjonsrisikoklasser 3 og 4) ikke skal jordarbeides om høsten. Alternativt må slike krav innarbeides i en revidert forskrift for 2011.
2. I tråd med tiltaksanalysen for Nitelva og i samsvar med tidligere høringsuttalelse fra Vannbruksplan Nitelva, bør Nitelva omfattes av de samme tilskuddsordningene og juridiske virkemidlene som Leirvassdraget.
3. Vannområde Leira - Nitelva er bekymret over at det ser ut til at man ikke synes å ha en målrettet strategi for å få på plass effektive juridiske og økonomiske virkemidler for å redusere forurensningstilførslene fra jordbrukssektoren.
4. Vannområde Leira-Nitelva vil sterkt understreke at Regionalt miljøprogram må tilføres bevilgninger i samsvar med ambisjonene i den norske vannforvaltningsforskriften og for nødvendig tempo for innføring av nye forskriftskrav.
5. Det må settes krav om miljøplan trinn 1 og krav til skjøtselsplan for utvalgte tiltak i "Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket i Oslo og Akershus", samt etableres et fast regime for håndheving av kravet.

Innenfor høringsfristen har det ikke vært mulig å behandle saken i styringsgruppa for Vannområde Leira - Nitelva. Høringsuttalelsen vil bli behandlet i Styringsgruppas møte den 16.03.10 og eventuelle tilleggsmerknader vil bli oversendt umiddelbart etterpå.

Med hilsen

Hans Marius Johnsen (sign)
Leder Styringsgruppa for
Vannområde Leira - Nitelva

Sigrid Louise Bjørnstad (sign)
Fungerende prosjektleder
Vannområde Leira - Nitelva